

Havas kiemelés: nekem szabad.

a/ Kiemelés visszautasítása. Pech: nem éltem szabadsággal. Lásd Németh László, Szabó Dezső - Ujhold, absztraktok.

b/ Tanítványoknak megtiltva. Ujabb pech: Szigeti, Heller: magyar témák. Persze: Diderot, forradalmi demokraták. Marx-Engels klasszikus forma: magyar csak akkor megoldható, ha klasszikus formá tisztázva. /Lásd Marx: angol ökonómia/. Történészek rájöttek: önkritika: világtörténet elhanyagolása. Nemcsak vonatkozás. Engels Mehringhez: német és francia történelemről. Elekes.

c/ Kiemelés: állatkerti viziló. Az szaporodhatik - nekem tanítvány nincs engedélyezve. Sőt irás sem. Lásd előszó /Hegel, Csernisevszkij/.

2. Kinek szól és hogyan Évkönyv? Programm helyes. Összetévesztés: ~~kutatás-agitáció~~ kutatás-propaganda-agitáció. Régi hiba: mindent agitáció színvonalára lenyomni. Ezzel agitáció is rossz lesz. Kutatás színvonala befolyásolja propagandáét, propagandáé agitációét. Vonatkozik oktatásra is: egyetemtől függ általános és középiskola színvonala, egyetemé kutatástól. Ugyanez: tankönyv.

Tehát: hatás vezető tudósainkra - kulskérdés: marxizmus elsajátítása, elmélyítése, felhasználása náluk: egyetemi előadások /ezen keresztül középiskolai oktatás/ tankönyvek színvonalának emelése. /Kutatás - egyetemi - középiskolai - általános iskolai tankönyv. Történészek programja egyetemi tankönyvkkk után./ Aki tehát - Lenin már 1903 - nem érti meg ezt a fogaskerékrendszert, aki közvetítés nélkül akar a legszélesebb még primitívigényű tömegekhez fordulni - vulgarizálja a nekik adott szellemi táplálékot.

3. Elmélet és filozófia. Összecserélés általános volt már Marx előtt. Nem véletlenül: számos tudomány módszertani elveit önállóságuk alapjait filozófia dolgozta ki. Dialektika létrejött, új tudományok /kémia, biológia/stb./. Hegel: azt hitte, filozófia feladata: minden elvi elméleti kérdés megoldása. Tudományok kifejlődése önállósulása. Marx-Engels filozófia speciális feladatairól. Tehát elmélet azonosítása

filozófiával: hegelianizmus. Persze: enciklopédikus tudás - enciklopédikus tudatlanság. ATA FIL. INT.
Lukács Arch.

Megvilágítani: fizika. Lenin az anyagról. Ennek megfelelően Planck illetve Fogarasi Heisenberg ellen; amaz fizika, ez filozófia. Éppen így Blochincev és Jánossy: elméleti fizika, nem filozófia.

Persze: határkérdések, komplex témák, együttműködés. De határ ~~szaktör~~ exakt megvonhatatlansága nem jelenti, hogy nincs határ, hogy például a fizika minden elvi kérdése: filozófiai kérdés.

Gyakorlati jelentés: népi demokrácia problémái. Propagandahatározat helyesen ismeri fel /3/. Amikor feladatok /7/ szó sincs arról, mintha valamennyi kérdés megoldása filozófiai feladat volna. Példa Szabó Pál és Nagy Sándor /Uj Hang/: Magyar középparaszt és kulák nyugati vagy keleti jellegéről. Fontos kérdés. Fel kell kutatni - a közgazdászoknak. Mi itt a módszertani mintakép? Vajjon Empirikriticismus-filozófiai füzetek vagy Kapitalizmus fejlődése Oroszországban?

Nem kétséges: kell; nem kétséges: sok kérdésben filozófusok működjenek közre. De - lásd példa - nagy és konkrét ökonómiai tudás nélkül: mechanikus idézetek és frázisok. Ezt elutasítjuk.

Ugyanilyen félreértés - elméletileg még helytelenebb - magyar filozófiatörténet kiegészítése nagy költőink világnézetének tárgyalásával.

a/ végső fokon: e költők lealacsonyítása. Petőfi kortársai közt /csak Heine/ mint "filozófus": Petőfi és Marx. Ugyanigy Ady és Lenin.

b/ A magyar filozófiatörténet ilyen "kiegészítése" - sovinizmus, "kultur-főlény" megújítása. Mult és jelen. Nincs ok multat szépíteni /elterjedt tendencia/. Egészen más kérdés: ha filozófus ír költőkről, vegye világnézetüket tekintetbe. De a filozófus akkor irodalomtörténeti tanulmányt ír /saját példám/. A personal_{is} unio nem tesz filozófiát.

4. Helyzet. Engels levele Conrad Schmidthez 1890-ben /~~1912~~ /490/91/.

Konkrét kutatás szisztematikus kezdete. Megvilágítás: Engels Marxhoz 1873-ban. Természet dialektikája: "Organizmus - itt egyelőre nem bocsátkozom dialektikába." Ma: Timirjazev-Micsurin-Liszenkó; Pavlov; Lebedinszkaja; ez a kérdés szélesen, konkrétan felvetve.

De abban is , amit Engels 1890-ben követelt: Ranovics, Maskin, Szmirin.

Kiváló könyvek. De lehet-e mondani: megoldva? Nem: kezdetén állunk felkutatásnak. Éppen így Sztálin nyelvtudomány, társadalmi tudományok objektivitás~~sz~~; tisztázódás megindult, most várhatók az első konkrét eredmények.

Filozófia? Ugyanez a helyzet. Filozófiatörténet még kevés területen kutatott fel igazán. /Példa: Marx Leibnizről, Szent család, levél Engelshez - hol van még igazi felkutatás?/ Marxi esztétika, etika még nincs. Logika körül heves viták, stb.stb.

Miért fontos ezt leszögezni? Innen feladataink jellege. Ha azt hisszük, klasszikusok már mindent feldolgoztak; csak citátumok összegyűjtése és felhasználása kell, nem önálló kutatás. Összegyűjtés /lásd. Lifszitz: Esztétika/ nagy érték, de aki komolyan átvette, látja, még ^g megoldandó konkrét kérdés ll előttünk?

Ebben a nagy munkában nekünk, magyar filozófusoknak, is ki kell venni részünket. Magyar filozófia /haladó hagyományok, hazai ellenséges ideológiák leleplezése, népi demokráciánk filozófiai problémái/: része, fontos része. De egyik kérdés sem megoldható: nemzetközi problémák, klasszikus megjelenési formák ismerete, felkutatása nélkül. És semmi ok arra, hogy elforduljunk a nagy általános problémáktól, hogy ne vegyünk részt a filozófia~~x~~ nagy kérdéseinek /logika, esztétika, etika stb./ önálló felkutatásában^u. Ez nem csak jogunk, hanem kötelességünk. Enélkül - mint mostoha korszakokban - provinciális marad a magyar filozófia.

5. Káder kérdések. /Intézet: Fogarasi/. Káder kevés. Több kell. De nincs megoldva, ha 10-15 fiatal ember önmagát kinevezi "érett kádernak". Érett káder: komoly tudás~~x~~, önállóság /megnyilvánul magaválasztotta témákban/. A mi "érett kádereink" egyrészt témakijelölést, kollektív feldolgozást, lépésről-lépésre való támogatást kívánnak, másrészt ugyanakkor maguknak igénylik a vezetést. Ez minden, csak nem az érettség jele. Tudatlanság és szerénytelenség nem a komoly kutató ismérve.

Félretolni: arakosejevizmust. Filozófiai állandó bizottság: albizott-

ságok, munkaközösségek. Nyitva minden komoly érdeklődő előtt. Minden innen - vagy akárhonnán - előkerülő komoly tudományos dolgozat előtt nyitva áll Évkönyv - még ha vitatható is. Munkájával mindenki megmutathatja érett káder-e és mennyiben. /Hogy eddig nem, - ismét Intézet hiánya. Lehetetlen mindentársadalmi munka formájában elintézni.)

6.Összefoglalva:

- a/ Évkönyv fővonalában helyes /néhány szó az önkritikáról/. Ha néhány dolgozat vitatható is - színvonal elég magas.
- b/ témaválasztás helyes - pártosság szempontjából is.
- c/ filozófiánk egészében természetesen elmaradt az előtte álló nagy feladatok mögött. Hogy a többi tudományok állása mögött elmaradna - nevetéses.

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.